

Cazurile de tortură și de reținere ilegală în regiunea transnistreană

Republica Moldova are restanțe la capitolul combaterea torturii, susțin experții Promo-Lex, care se arată îngrijorați mai ales de situația din regiunea transnistreană a țării. Oamenii continuă să fie deținuți ilegal de regimul din stânga Nistrului, declară avocații instituției. Printre ei și ofițerul de sector din raionul Căușeni, Alexandru Ursu, condamnat la 15 ani de închisoare după ce și-a cumpărat un apartament în Tighina. Mai multe detalii am aflat chiar de la tatăl lui Alexandru, Timofei Ursu:

Timofei Ursu: „El lucra polițist și am cumpărat un apartament în Bender (Tighina) și doi ani de zile a locuit în acel apartament. După doi ani de zile l-au arestat pe drum. Apoi au început problemele. M-am dus la Procuratură a doua zi și m-au închis pe mine, spunând că am făcut acte false. Cum am făcut acte false dacă sunt înregistrate la notar, sunt documente de stat de la ei, nu le-am făcut noi acasă! I-au dat 15 ani, nu au spus la nimeni nimic.”

Europa Liberă: Apartamentul până la urmă a rămas unuia dintre colaboratorii care l-au reținut pe fiul Dvs?

Timofei Ursu: „Da, da.”

Europa Liberă: De ce a fost el neoficial reținut?

Timofei Ursu: „Fiindcă e polițist...”

Europa Liberă: Aveți posibilitatea să vorbiți cu el, în ce condiții este deținut?

Timofei Ursu: „E foarte greu, are multe probleme el tot nici nu vrea să îmi spună.”

Europa Liberă: Ați încercat să cereți ajutor de la autoritățile de la Chișinău?

Timofei Ursu: „La toți am fost și iaca răspunsuri: „nu pot colabora, nu ne primesc”. Am vrut să intrăm la Filat, deja patru luni de zile avem, nu putem intra.”

Europa Liberă: Ce vă spun?

□□Timofei Ursu: „Ne-o spus să mergem la Tiraspol și acolo o să căutăm dreptate pentru că ei nu pot colabora cu transnistrenii. Nici nu ne-au permis să intrăm la Filat, să ne întâlnim sau să-i spunem ceva. Ne gândim că dacă nu reușim nimic, ne rămâne să ne odihnim lângă Ștehan cel Mare.”

Europa Liberă: Vă gândiți să protestați?

Timofei Ursu: „D-apoi cum?”

Europa Liberă: Situația s-a schimbat după ce a venit Evgheni Șevciuk la putere?

Timofei Ursu: „Oleacă ne mai primește și îl vedem câteodată, dar așa nu...”

Europa Liberă: În trecut nu îl vedeți?

Timofei Ursu: „Doi ani și jumătate nu l-am văzut deloc.”

Europa Liberă: După doi ani era schimbat?

Timofei Ursu: „Da...”

Europa Liberă: Spuneați că fiul Dvs este bolnav, reușiți să-i oferiți medicamente?

Timofei Ursu: „Niciun medicament nu ne dă voie să-i dăm.”

Europa Liberă: Dar medicii îl vizitează?

Timofei Ursu: „Nu e niciun medic acolo, e un medic veterinar.”

Europa Liberă: Mai aveți încredere în cineva?

Timofei Ursu: „Nu cred în nimic deja. S-o uitat din nou totul și nimeni nu știe nimic.”

Alexandru Ursu, condamnat de către autoritățile transnistrene la 15 ani de detenție. Asociația Promo-Lex oferă asistență juridică rudelor și deținuților din stânga Nistrului. În opinia avocaților organizației, numărul persoanelor închise în penitenciarele din regiunea transnistreană este alarmant. Pentru comparație: dacă în 19 penitenciare din dreapta Nistrului sunt deținute peste 6 mii de persoane, în doar 3 penitenciare din autoproclamata republică nistreană sunt închiși aproape 3 mii de oameni. Ion Manole, directorul „Promo-Lex” susține că majoritatea celor deținuți își ispășesc pedeapsa în baza unor sentințe emise de autorități nerecunoscute, prin urmare nici deciziile acestor autorități nu pot fi considerate legale:

□□ Ion Manole: „În stânga Nistrului avem o situație care, pe de o parte, nu poate fi documentată, nu cunoaștem situația reală de acolo, iar pe de altă parte, avem declarațiile victimelor sau rudelor, care continuă să vorbească despre acest fenomen în regiunea transnistreană. Dacă e să dau prin comparație o apreciere a situației de acolo, cred că aș vorbi în felul următor: în dreapta Nistrului avem o societate civilă, avem autorități constituționale care sunt legate de anumite instrumente internaționale și obligațiuni, unde avem reprezentanți ai structurilor internaționale, cum ar fi OSCE. CoE, delegația UE, ce să mai vorbim de situația din stânga Nistrului? Acolo nu avem așa ceva. Nu avem aceste elemente, societatea civilă nu există în ceea ce privește drepturile omului, nu avem autorități constituționale care ar fi legate de anumite instrumente și obligațiuni internaționale, nu există accesul multor diplomați din dreapta Nistrului în stânga Nistrului, nu există acces în închisorile de acolo. Aici, dacă avem de bine de rău un mecanism de prevenire a torturii, acolo el nu există, deși am avut cazuri în care

tinerii au fost omorâți în bătaie în structurile paramilitare de acolo.”

Europa Liberă: Dle Manole, putem spune că sentințele pe care le primesc oamenii din stânga Nistrului sunt, de fapt, niște sentințe ilegale?

Ion Manole: „În primul rînd, ele sunt emise de structuri ilegale, deci aceste structuri nu sunt recunoscute, nu sunt constituționale, dar vrem nu vrem, ele există și ele acționează, emit acte, decizii în urma cărora soarta oamenilor este afectată.”

Europa Liberă: Promo-Lex oferă asistență juridică victimelor torturii din stânga Nistrului și victimelor regimului de acolo. Oamenii care apelează la Dvs, cel mai des de ce se plîng?

Ion Manole: „De discriminare, oamenii de acolo se plîng de lipsa unui mecanism, de lipsa unui acces spre un mecanism viabil, instrument viabil și credibil, eficient, la care ar putea aplica și să își apere aceste drepturi.”

Europa Liberă: Cum pot fi cazurile de tortură care au loc în regiunea transnistreană a țării depistate de autoritățile de la Chișinău, de asociația Dvs. Aveți acces?

Ion Manole: „Nu avem acces, dar atunci cînd suntem sesizați asupra unui astfel de caz încercăm prin intermediul OSCE, prin intermediul autorităților constituționale și a altor organizații internaționale să cerem ca ei, la rîndul lor, să întreprindă aceste vizite și să discute individual cu anumite persoane de acolo.”

Europa Liberă: Și sunt deschiși oficialii transnistreni?

Ion Manole: „Clar lucru că nu sunt deschiși. Cei de la Tiraspol nu au această dorință și nu sunt fericiți cînd se întîmplă acest lucru, dar depinde în mare parte chiar de

competența autorităților constituționale. Dacă ar insista mai des și mai profesionist cei din dreapta Nistrului, eu cred că lucrurile s-ar schimba mult mai eficient în favoarea respectării drepturilor omului.”

Europa Liberă: Dar Chișinăul are acces, control, asupra penitenciarelor din stânga Nistrului?

Ion Manole: „Nu, penitenciarele care sunt sub controlul regimului de la Tiraspol, sunt penitenciare de tip închis. Nimeni nu are acces acolo, au fost efectuate doar câteva vizite ale unor Comisari pentru Drepturile Omului care încercau să monitorizeze situația din aceste locuri de detenție, dar din informațiile pe care le-am citit în urma concluziilor lor, din rapoarte, am observat că și ei au înțeles că aceste vizite erau pregătite, pentru a avea concluzii favorabile regimului de acolo.”

Europa Liberă: Să ne referim la un caz concret, cel al polițistului Alexandru Ursu. Tatăl, soția lui au încercat să apeleze la autoritățile din regiunea transnistreană. Au apelat și la autoritățile de la Chișinău, aici li s-a spus că nu se poate interveni. Ce soluție există pentru acest cetățean al Republicii Moldova?

Ion Manole: „Evident, în cazul de față avem doar soluția politică. Este nevoie ca autoritățile, cele care în mare parte negociază cu regimul de la Tiraspol deja vrem nu vrem este o realitate, ei trebuie să insiste ca persoanele care s-au adresat către autoritățile constituționale să beneficieze de anumite drepturi și chiar să fie cercetate de către autoritățile constituționale. Să admitem că există anumite fapte ce ar demonstra vinovăția acestei persoane. În cazul de față, mai ales că presupusa faptă a fost săvârșită pe teritoriul orașului Tighina, ar trebui implicate autoritățile constituționale împreună cu regimul de la Tiraspol ar trebui investigată minuțios situația acestui tânăr, iar în cazul în care este vinovat el trebuie dat autorităților

constituționale pentru a fi judecat și pentru a răspunde în fața legii.”

Europa Liberă: Avocatul poporului din stânga Nistrului chiar funcționează, chiar îi ajută pe oameni?

Ion Manole: „Nu, semnalele pe care le avem noi de acolo ne arată că această poziție numită ombudsman în regiune nu face altceva decât să încerce mușamalizarea cazurilor grave și să lustruiască imaginea regimului de acolo.”

Europa Liberă: Chișinăul nu poate sau nu vrea să se implice în rezolvarea cazurilor de tortură, de reținere ilegală în regiunea transnistreană?

Ion Manole: „Dacă un oficial sau un reprezentant al statului, indiferent de ce nivel, spune că nu se poate, întrebați-l ce anume a întreprins? În momentul în care va avea un răspuns vom putea înțelege dacă a depus suficiente eforturi în vederea apărării drepturilor omului în regiunea transnistreană.”

Europa Liberă: Sugați că nu se depun destule eforturi?

Ion Manole: „Evident, atunci când ei spun că nu se poate, ei de fapt scot în evidență inacțiunile pe care autoritățile constituționale le admit de 20 de ani încoace.”